

Zveřejnění dle § 5 odst. 3 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Dotaz:

Vážení,
obracíme se na Ministerstvo pro místní rozvoj v souvislosti s dlouhodobě diskutovaným tématem zajištění bezbariérového a přístupného užívání staveb ve veřejném prostoru.

Ze strany klientů se dlouhodobě opakovaně setkáváme s podněty, že ve stavebním řízení se v praxi nedodržují požadavky na bezbariérovou přístupnost a i u nově zkolaudovaných objektů nejsou striktně dodržovány předpisy dle parametrů platné legislativy a tudíž nesplňují veškeré zásady přístupnosti.

Z naší praxe a z podnětů osob s omezenou schopností pohybu vyplývá, že problém nespočívá primárně v absenci legislativy, ale v jejím nedostatečném a nejednotném uplatňování, dodržování a kontroly v rámci stavebního řízení. Přístupnost je posuzována řadou aktérů, přesto však vnímáme chybějící jasně vymezený orgán, který by měl odbornou gesci a odpovědnost za dohled nad dodržováním požadavků na přístupnost.

V této souvislosti bychom rádi získali Vaše odborné stanovisko k následujícím otázkám, aby bylo možné posoudit možné cesty dalšího systémového řešení:

1. Dohled nad přístupností staveb

Z dosavadních jednání víme, že MMR nemá zájem zřídit samostatný dotčený orgán pro přístupnost. Nedodržování přístupnosti je problematické nejen z pohledu občanů s omezenou mobilitou, ale rovněž i z pohledu integrovaného záchranného systému při zajištění evakuačních přístupů v krizových situacích, a také z hlediska hygienických norem kontroly dostupnosti toalet pro všechny skupiny obyvatel (muži, ženy, imobilní osoby).

Pokud ministerstvo nechce dle dobré praxe ze Švédska zřídit samostatný dotčený orgán pro přístupnost, dáváme ke zvážení, aby si dotčené orgány "hasičský záchranný sbor" a "hygiena" převzali kompetence při schvalování ke stavebnímu řízení a při kolaudaci. Žádáme o vyjádření Vašeho názoru k návrhu zařazení tématu přístupnosti pod oba stávající dotčené orgány.

2. Odborná způsobilost odpovědných pracovníků

Je nezbytné zajistit, aby pracovníci stavebních úřadů či dotčených orgánů, kteří finálně rozhodují o povolení staveb, měli dostatečné odborné znalosti v oblasti přístupnosti. Rádi bychom docílili toho, aby vzniklo povinné akreditované vzdělávání v této oblasti, které povede k striktnímu dodržování platné legislativy. Žádáme o vyjádření, zda MMR zvažuje zavedení povinného vzdělávání v oblasti přístupnosti a kdo by ho měl realizovat (odborné komory, např. ČKAIT a ČKA). Případně jakým jiným způsobem je možné dosáhnout zavedení povinného akreditovaného vzdělávání v této oblasti.

Rádi bychom spolu s Vámi probrali možné cesty, jak zlepšit systémový dohled nad architektonickou přístupností a podporu odborné způsobilosti kompetentních osob, aby se požadavky na přístupnost v praxi zlepšily a řádně naplňovaly. Jsme nakloněni ke konstruktivní debatě i v rámci Poradního orgánu ministra pro přístupnost.

Děkujeme Vám za čas věnovaný našim podnětům a dotazům.

Odpověď:

Děkujeme za Váš podnět. Vážíme si Vašeho dlouhodobého úsilí a v rámci naší spolupráce rádi poskytneme informace k problematice přístupnosti staveb, která je pro nás dlouhodobě prioritou.

K uvedené problematice uvádíme následující:

Přístupnost je zařazena mezi základní požadavky na stavby nově již přímo na úrovni stavebního zákona.

1/ Dotčený orgán

Závazná stanoviska vydávají dotčené orgány na základě zvláštního právního předpisu. MMR nemůže být samo vůči sobě dotčeným orgánem, proto dotčený orgán k přístupnosti staveb nemůže být zaveden ve stavebním zákoně, nýbrž pouze v jiném právním předpisu, například v zákoně o ochraně veřejného zdraví. Takový postup by však měl fatální důsledky pro zajištění požadavků na přístupnost staveb, protože by vedl k jejich roztržičení mezi různé resorty. Namísto posílení odborného zázemí by vznik nových dotčených orgánů způsobil paralýzu celého systému, což je v přímém rozporu s cílem zlepšit inkluzivní vystavěné prostředí pro všechny. Cílem je proto plnohodnotná integrace požadavků na přístupnost, nikoliv jejich decentralizace. Mnohem efektivnějším řešením je, aby přístupnost staveb byla integrální součástí stavebního práva, kde je jednoznačně stanovena odpovědnost za metodické vedení, výklad a kontrolu naplňování těchto požadavků, a to v rámci jednotného a uceleného systému.

Připomínáme, že za návrh stavby vždy odpovídá projektant. Dále stavbyvedoucí je povinen zajistit dodržení požadavků na výstavbu, popřípadě technických předpisů a technických norem, které souvisí s vlastním prováděním nebo odstraňováním stavby, zařízení nebo terénní úpravy.

Pokud jakákoliv stavba nespĺňuje požadavky na výstavbu kladené na příslušný typ stavby, pak takovou stavbu nelze povolit, popřípadě pokud k zásadním odchylkám od ověřené dokumentace pro povolení stavby dojde v rámci výstavby, pak takovou stavbu není možné zkolaudovat a tedy umožnit její užívání.

Z výše uvedeného vyplývá, že zavedení dotčeného orgánu pro oblast přístupnosti není krok ve prospěch posílení ochrany osob s omezenou schopností pohybu nebo orientace.

2/ Vzdělávání

MMR aktivně posiluje vzdělávání, aby přístupnost byla skutečně jednotně posuzována. Problematika přístupnosti staveb je již začleněna do systému vzdělávání a ověřování zvláštní odborné způsobilosti stavebních úředníků pro výkon správní činnosti ve stavebním řádu a při vyvlastnění. Dále je vzdělávání doplněno o průběžné metodické vedení vůči stavebním úřadům.

Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s profesními komorami připravilo a zveřejnilo metodickou pomůcku „Výlučný odkaz na normu ČSN 73 4001 Přístupnost a bezbariérové užívání ve vyhlášce o požadavcích na výstavbu“. Rovněž MMR průběžně a dle potřeby zpracovává stanoviska k aplikaci ustanovení předpisů stavebního práva týkajících se požadavků na přístupnost staveb.

Současně profesní komory mají zaveden ucelený systém vzdělávání. Konkrétně ČKAIT ve svých periodikách pravidelně informuje o způsobu práce s právní úpravou v oblasti přístupnosti staveb,

např. časopis Zprávy a informace, semináře, webináře, konference, EDUK – elektronický vzdělávací portál, PROFESIS – profesní informační systém, příklady vzorových řešení atd. Materiály jsou veřejně přístupné pro všechny autorizované osoby.

Z výše uvedeného vyplývá, že systém vzdělávání je již zaveden. Pro úplnost připomínáme, že vzdělávání úředníků je jednotně v gesci Ministerstva vnitra.

3/ Iniciativa MMR

Nad rámec výše uvedeného MMR přijalo následující kroky ke zlepšení přístupnosti prostředí. Byl založen Poradní sbor ministra pro místní rozvoj k přístupnosti staveb. Zastoupení má veřejná správa, profesní komory, akademický sektor a neziskové organizace hájící práva osob se zdravotním postižením, včetně CZEPA. Jde o 19 institucí, resp. 25 členů a 15 zástupců. Jeho cílem je připravovat materiály koncepční povahy k užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu nebo orientace.

MMR se rovněž zavázalo shromažďovat podněty od organizací hájících práva osob se zdravotním postižením na nesprávnou aplikaci z oblasti přístupnosti a bezbariérového užívání staveb. V roce 2023/2024 se projednávalo několik podnětů. MMR podněty přijalo, následně konkrétní stavby byly konzultovány s místně příslušným stavebním úřadem a požadováno od něj bylo zaslat podklady k dané stavbě.

Místně příslušné úřady podklady ve všech případech zaslaly, následně podněty od NNO s podklady od stavebních úřadů byly zkompletovány a byly předány příslušné komoře k dalšímu řízení. Následně dané situace byly zařazeny do systému celoživotního vzdělávání autorizovaných osob. Všechny zainteresované instituce svoji úlohu naplnily a přispěly k tomu, že v poslední době již žádný nový podnět nebyl uplatněn. MMR plánuje v této činnosti pokračovat i v dalších letech.

Dále MMR v rámci výzvy pro NNO na rok 2026 vydalo 6 x Letter of intent k záměrům na rozvoj přístupnosti prostředí pro všechny, včetně uživatelského testování a ověřování funkčnosti jednotlivých prvků přístupnosti.

V neposlední řadě se domníváme, že nutné je důsledně aplikovat stávající možnosti na všech úrovních od zákonných mechanismů až po vzdělávání. MMR je otevřeno diskusi o dalších nástrojích kontroly, pokud se ukáže, že stávající mechanismy nestačí. Rádi budeme pokračovat v dialogu k přístupnosti.

Podněty, které přinášíte, jsou pro nás důležitým zdrojem zpětné vazby. Věříme, že společným úsilím lze vytvořit přístupné prostředí pro všechny.